

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti arasında imza edilmiş olan Anlaşma gereğince temin edilen paraların kullanılmasına dair Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti arasında imzalanan Anlaşmanın onanması hakkında Kanun tasarısı ve Dışişleri Komisyonu raporu (1/731)

F. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı: 71-1558, 6-874

26 . II . 1950

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti arasında 27 Şubat 1946 tarihinde Kahire'de imza edilen Anlaşma gereğince temin edilen paraların kullanılmasına dair Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti arasında Ankara'da imzalanan Anlaşmanın onanması hakkında Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunun 16 . II . 1950 tarihli toplantısında Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan Kanun tasarısının gerekçe ve ilişkileriyle birlikte sunulmuş olduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan
Ş. Günaltay

GEREKÇE

Amerika Hükümeti, harbden sonra ordusu elinde kalan fazla malzemenin satışı için mütaddit devletlerle anlaşmalar yapmış ve gerek bu devletleri mezkûr satışların hasılatını dolâr olarak ödemek külfetinden kurtarmak, gerekse bu vesile ile Amerikan kültürünü yaymak gayesiyle, anlaşmalarla tahassül eden alacakların bu memleketlerde kültürel gayelere sarfını temin edecek kültür anlaşmaları imzalamıştır.

Bu tasavvura önyak olan, Amerika âyanı âzasından Fulbright'in ismine izafeten Fulbright Anlaşmaları denilen bu nev'i kültür sözleşmeleri şimdiye kadar Amerika ile Çin, Burma, Yunanistan, Filipin, Yeni Zelânda, Belçika, Lüksemburg, Holânda, Norveç, İngiltere, Fransa, İtalya ve İran arasında akdedilmiştir.

Hükümetimizle Amerika arasında da 27 Şubat 1946 tarihinde Kahire'de 10 milyon dolârlık bir Harb Fazlası Malzeme Satışı Anlaşması akdedilmesi üzerine, Amerika Büyük Elçiliği 12 Şubat 1948 tarihinde Dışişleri Bakanlığımıza müracaatla Hükümetimizle dahi bir kültür anlaşması akdini teklif ve bu hususta bir proje tevdi etmiştir.

Bu proje hulâsatan:

1. Kahire Anlaşmasından borçlu olduğumuz paranın bir kısmıyla memleketimizde Türk parası olarak bir vakıf tesisini,
2. Vakfı idare için Türk ve Amerika'lılardan müteşekkil bir komisyon kurulmasını,
3. Vakfın, Amerika talebe ve öğretmenlerinin Türkiye'de, Türk talebe ve öğretmenlerinin Amerika'da tahsil ettirilmesi gibi terbiyevi gayeler için bir program dâhilinde çalışmasını, ve

4. Vakfın paralarından, memlekete ithal edeceği malzemeden ve memurinin ücretlerinden vergi tahsil edilmemesini derpiş etmekte idi.

Dışişleri Bakanlığınca projenin tetkiki ile bunun, komisyonun terekübüne taallük eden hükümlerinde bir eşitsizlik bulunduğunun ve vergi muafiyetlerine mütedair maddelerinin siyaseten mahzurlu olduğunun görülmesi üzerine, bir taraftan Maliye, Millî Eğitim, İçişleri, Gümrük ve Tekel Bakanlıklarının mütalâalarına müracaat edilmiş ve diğer taraftan, meseleyi tetkik etmek üzere Dışişleri Bakanlığında, Millî Eğitim ve Maliye Bakanlıklarından da birer temsilcinin iştirak ettiği, bir komisyon kurulmuştur.

Bakanlıklarla yapılan muhaberat ve komisyonun müzakeratı neticesinde şu kanaat hâsıl olmuştur:

1. Kültür anlaşmasının akdi memleketimize büyük faydalar temin edebilecektir.

2. Vakıf Komisyonunun terkindeki eşitsizlik müzakere yoluyla giderilebilir.

3. Muafiyete mütaallik hükümlere gelince:

A) Vakıf paralarından vergi alınırsa vakıf akçesinin tamamı kastedilen terbiyevi gayeye sarfedilmemiş ve binaenaleyh Amerika'ya borcumuz tamamen ödenmemiş olur.

B) Esasen bu vergiler gayet cüzi bir miktar tutacaktır.

C) Millî Eğitim Bakanlığı bu vergiler miktarını karşılamak üzere bütçesine tahsisat koyabileceğini bildirmiş olduğuna nazaran bu vergilerin ya alınmaması veyahut tahsili mütaakıp iadesi hususunda tedbir alınabilir.

Dışişleri Bakanlığındaki Komisyon tarafından bu mütalâalara müstenit olarak hazırlanan mu-kabil proje Amerika Büyük Elçiliğine tevdi edilmiştir.

Amerika Büyük Elçiliği, 2 Haziran 1949 tarihli bir muhtıra ile, Vakıf Komisyonunun terki-bi değiştirilerek tam bir müsavat temin edilmesini ve muafiyet hükümlerine mütaallik olan 12 ve 13 neü maddelerin anlaşmadan tamamen hafzını kabul ettiklerini, ancak vakıf paralarının anlaşma-nın gayelerinden başka bir yere sarfını önlemek hususunun ayrıca bir mektup teatisi suretiyle sağlanması lâzımgeldiğini bildirmiştir. Bu teklifler Dışişleri Bakanlığınca da uygun görülme-kle, Amerika Büyük Elçiliği yeni hükümleri ihtiva eden bir metni Dışişleri Bakanlığına tevdi et-miştir. Muafiyetlere mütaallik olarak teati edilecek olan mektup projesi de Büyük Elçilikçe ha-zırlanarak Dışişleri Bakanlığına sunulmuş ve muvafık bulunmuştur.

Diğer taraftan, Maliye Bakanlığı, vakıf paralarının ancak memleketimiz dâhilinde kullanıl-acağı ve bu hususta her hangi bir döviz talebinde bulunulmayacağı hususunun da tasrih edilmesini arzu etmesi üzerine, bu cihetin de ikinci bir mektup teatisiyle temini için bir mektup tasarısı ha-zırlanarak Amerika Büyük Elçiliğine verilmiş ve Amerika Hükümetince kabul edilmiştir.

Bu suretle müzakeratın tamamlanması üzerine Anlaşma 27 Aralık 1949 tarihinde Ankara'da im-zalanmış ve yukarda mezkûr mektuplar da aynı zamanda imzalanarak teati edilmiştir.

Anlaşma tasarısı hulfâsaten şu hükümleri ihtiva etmektedir :

1. Amerika Hükümeti, Kahire Anlaşması ile borçlu bulunduğumuz meblâğın ödenmemiş baki-yesinin âzami yarısına kadar her hangi bir kısmının, Kültür Anlaşmasının derpiş ettiği gaylere sar-fedilmek üzere, Merkez Bankasında açılacak hususi bir hesaba yatırılmasını talep edebilir.

2. Bir Eğitim Komisyonu tesis edilecek ve bu teşekkül yukarda mezkûr hesaptaki parayı şu ga-yelerle sarfedilebilecektir :

A) Amerikalıların Türk okul ve üniversitelerinde ve Türklerin Amerika kıtası ve haricindeki Amerikan okul ve üniversitelerinde tahsil, inceleme ve tedarik işleriyle iştigali için lüzumlu masrafları karşılamak ;

B) Amerika'ya tahsile gidecek Türk talebenin yol masraflarını temin etmek.

3. Komisyon yukarda mezkûr eğitim işleri için programlar hazırlıyacak ve bu hususta Ame-rikan Eğitim müesseseleriyle iş birliği yapacaktır.

4. Komisyon, dördü Türk ve dördü Amerika'lı olmak üzere sekiz âzadan mürekkeptir. Ame-rika Büyük Elçisi fahrî reistir. Türk âzayı Türkiye Hükümeti, Amerika'lı âzayı Amerika Büyük Elçisi tâyin ve azleder. Komisyon âzası bilâ ücret vazife görür.

5. Komisyonun merkezi Ankara'dadır. Komisyon Türkiye ve Amerika Hükümetlerine senelik raporlar verir. Amerika Hariciye Nazırı Komisyonun kararları üzerinde murakabe hakkını haizdir.

6. Türkiye Hükümeti, Amerika Hükümetinden zaman zaman vâkı olacak talepler üzerine, ceman yarım milyon Dolârın resmî kurdan TürkLirası mukabilinde Merkez Bankasındaki hususi hesaba yatıracaktır. Ancak bir sene zarfında 250 000 Dolâr mukabilinden fazlasının bu hesaba yatırılması talep edilmeyecektir.

7. Anlaşma Türkiye Büyük Millet Meclisinin tasdiki üzerine yürürlüğe girer ve nota teatisiyle tadil edilebilir.

İşbu Anlaşmanın imzası için Amerika Hükümetine salâhiyet veren Amerikan Kanununun hükümleri mucibince kurulmuş olan (ve Anlaşmanın 2,4 ncü maddesinde zikri geçen) «yabancılara ait buslar heyeti», Amerika ile bu nev'i anlaşmalar imzalamış bulunan memleketler tebaası öğrencilere Amerika okul ve yüksek öğretim müesseselerinde meccanen okuma imkânları temin etmeye salâhiyettar bulunduğu ve Anlaşmanın yukarda mezkûr maddesi Komisyonun Amerika'da meccanen okumaya ehil görülen Türk talebe hakkında bu heyete tavsiyelerde bulunmasını derpiş ettiğine nazaran birçok öğrencilerimizin Amerika'da tahsil görmeleri imkânları sağlanmış bulunmaktadır.

Bu suretle, hem öğrencilerimizin Amerika'da tahsil göremesinin, hem Amerika'dan memleketimize öğrenci, profesör ve bilginlerin gelmesini temin ederek Türk ve Amerikan kültürlerini birbirine tanıtip yaklaştırmak bakımından büyük mânevi faideler sağlıyan, ayrıca da, döviz olarak borçlu bulunduğumuz paranın bir kısmının Türk Parası olarak memleketimizde sarfını derpiş eylemek bakımından mâddî bir faide de temin eden işbu Anlaşmayı Hükümetimiz Yüksek Meclisin tasdikına sunar.

Dışişleri Komisyonu raporu

T. B. M M

Dışişleri Komisyonu

Esas No. 1/731

Karar No. 14

9 . III . 1950

Yüksek Başkanlığa

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti arasında 27 Şubat 1946 tarihinde Kahire'de imza edilen Anlaşma gereğince temin edilen paraların kullanılmasına dair Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti arasında Ankara'da imzalanan Anlaşmanın onanması hakkında Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunun 16 . II . 1950 tarihli toplantısında Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan Kanun tasarısı ve gerekçesiyle ilişkileri Yüksek Başkanlığımızdan Dışişleri Komisyonumuza havale edilmiş olmakla komisyonumuzun 3 . III . 1950 tarihli toplantısında Dışişleri Bakanı ve Millî Eğitim Bakanı hazır oldukları halde incelendi.

İkinci Dünya Harbinden sonra Amerika Hükümeti Ordusu dilinde fazla kalan malzemeyi mütaaddit Devletlere satmıştır. Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti Amerika Hükümetiyle 27 Şubat 1946 tarihinde Kahire'de Harb Fazlası Malzemesi Satışı Anlaşması akdederek on milyon dolârlık malzeme satın almıştır.

Amerika Hükümeti bu suretle malzeme satın alan Devletleri, malzemenin bedelini dolâr olarak ödemek külfetinden kurtarmak ve bu vesile ile Amerikan kültürünü yaymak gayesi ile bu Devletlerle «Fulbright Anlaşmaları» tesmiye olunan Kültür Anlaşmaları yapmıştır. Hükümetimiz de 27 Aralık 1949 tarihinde Ankara'da böyle bir anlaşma imzalamıştır.

Bu anlaşma, tamamen kültürel mahiyette olup

Amerika'lıların Türk okul ve üniversitelerinde ve Türk'lerin Amerika kıtası ve haricindeki Amerika okul ve üniversitelerinde tahsil, inceleme ve tedris işleriyle iştigal eylemeleri maksadını istihdaf ederek Türk öğrencilerinin Amerika ilim ve fen müesseselerinde tahsil görmesini, Amerikadan memleketimize öğrenci, profesör ve bilgin gelmesini sağlamak suretiyle Türk ve Amerika kültürlerini bir birlerine tanıtip yaklaştırmak esaslarını ihtiva etmektedir. Aynı zamanda maksadın tahakkuku yolunda icabeden masrafları, vaktiyle satın alınan harb fazlası malzemesi bedelinden borçlu bulunduğumuz bakiyenin âzami yarısına kadar her hangi bir kısmını ile karşılamak ve bu paranın bir kısmının Türk Parası olarak memleketimizde sarf olunması imkânlarını temin eylemektedir. Böylece büyük mânevi faydalar ve maddi istifade sağlamaktadır.

Anlaşmanın tatbikında, Kahire Anlaşmasından borçlu bulunduğumuz meblâğın bir kısmına tekabül eden miktarda Türk Parası ile memleketimizde bir vakıf tesis edilecektir. Vakfın idaresi için Türk ve Amerika'lılardan müteşekkil bir komisyon kurulacak ve vakıf paraları tamamen terbiyevi gayeye sarfolunacaktır.

Her ne kadar Fulbright Anlaşmalarının esas projesinde anlaşmayı imzalayan memleketlerde tesis edilecek vakıfların idaresi için kurulan komisyonların terkiibinde eşitsizlik ve vakıf paralarının tamamen terbiyevi gayeye sarfı mecburiyetinden mütevellit vergi ve gümrük muafiyetlerine dair hükümler mevcut ise de Hükümetimizin imzaladığı bu tip anlaşmada ilişik mektuplarla

komisyonun terkip şartı değiştirilerek tam bir müsavatsız temin edilmiş ve muafiyet hükümleri kaldırılmıştır. Vakıf paralarının, anlaşmanın gayelerinden başka bir yere sarfını önlemek için de bu paralardan millî mevzuatımızla alınması mecburi olan vergileri karşılamak üzere Millî Eğitim Bakanlığı Bütçesine tahsisat konmuş, bununla vergilerin tabsili mütaakıp iadesi düşünülmüştür. Vakıf paralarının aneak memleket dâhilinde kullanılacağı ve bu hususta herhangi bir döviz talebinde bulunulmayacağı tasrih edilmiştir.

Bu hususiyetlerin temini suretiyle anlaşmanın heyeti umumiyesinde millî mevzuatımıza aykırı hükümler kalmamıştır.

Memleketimize maddi ve mânevi faydalar sağlayacak olan bu anlaşma Komisyonumuzca tasvip edilmiş ve bunun Kamutayda onanmasına dair olan Kanun tasarısı aynen kabul olunmuştur.

Kamutaya arzedilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Dışişleri Komisyonu Başkanı Yerine
Sözcü
Gaziantep
Dr. A. Melek

Kâtip
Malatya
A. Esenbel
İmzada bulunamadı
Burdur
F. Altay
Manisa
A. R. Artunkal
Bolu
H. C. Çambel
Kütahya
A. Gündüz
Mardin
Y. Mardin

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti arasında 27 Şubat 1946 tarihinde Kahire'de imza edilen Anlaşma gereğince temin edilen paraların kullanılmasına dair Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti arasında Ankara'da imzalanan 27 Aralık 1949 tarihli Anlaşmanın onanması hakkında Kanun tasarısı

MADDE 1. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti arasında 27 Şubat 1946 tarihinde Kahire'de imza edilen Anlaşma gereğince temin edilen paraların kullanılmasına dair Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti arasında 27 Aralık 1949 tarihinde Ankara'da imza edilen Anlaşma onanmıştır.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan Ş. Günaltay	Devlet Bakanı Başb. Yardımcısı Nihat Erim
Devlet Bakanı C. S. Barlas	Adalet Bakanı Fuad Sirmen
Millî Savunma Bakanı H. Çakır	İşleri Bakanı E. Erişirgen
Dışişleri Bakanı N. Sadak	Maliye Bakanı İ. E. Aksal
Millî Eğitim Bakanı T. Banguoğlu	Bayındırlık Bakanı Ş. Adalan
Ekonomî ve Ticaret Bakanı Vedat Dicleli	Sa. ve So. Y. Bakanı Dr. K. Baybüt
Gümrük ve Tekel Bakanı Dr. F. Ş. Bürge	Tarım Bakanı Cağrı Oral
Ulaştırma Bakanı Dr. Kemal Satır	Çalışma Bakanı Reşat Ş. Siner
İşletmeler Bakanı Münir Birsel	

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ HÜKÜMETİ ARASINDA 27 ŞUBAT 1946 TARİHİNDE KAHİRE'DE İMZA EDİLEN ANLAŞMA GEREĞİNCE TEMİN EDİLEN PARALARIN KULLANILMASINA DAİR TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ HÜKÜMETİ ARASINDA ANLAŞMA

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti;

Eğitim sahasında yapılacak temaslara bilginin ve mesleki istidat sahiplerinin daha geniş mikyasta mübadelesi suretiyle Türkiye Cumhuriyeti ve Amerika Birleşik Devletleri milletleri arasında karşılıklı anlaşmayı daha ziyade inkişaf ettirmek arzusunda bulduklarından;

79 ncu Kongrece kabul edilen 584 sayılı Kanun ile muaddel 1944 tarihli Birleşik Devletler Emval Fazlasına Mütallik Kanununun 32 (b) fıslının Amerika Birleşik Devletleri Dışişleri Bakanının emval fazlasının elden çıkarılmasından iktisap edilen her hangi bir eenebi hükümet parası veya para kredilerinin bâzi eğitim faaliyetleri için kullanılmasını zmnında mezkûr hükümetle bir anlaşmaya girişilebileceğini derpiş eylemekte olduğunu mütalâa ederek; ve,

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti arasında 27 Şubat 1946 tarihinde Kahire'de imza olunan Anlaşmanın (ki aşağıda «Kredi Anlaşması» ismiyle anılmıştır) 1 nei fıslı ahkâmı gereğince Amerika Birleşik Devletlerinin her hangi bir sene zarfında, her hangi bir tarihte, veya zaman zaman, tediye tarihinde hesap edilen faiz de dâhil olmak üzere, Kredi Anlaşmasının ahkâmınca verilen kredi gereğince o tarihte ödenmesi matlup bakıye yekûnun yarısına kadar her hangi bir meblâğın veya meblâğların resmî rayiç üzerinden Türk Lirası olarak tediyesini isteyebileceği, ve bu suretle talep olunan Türk Lirası meblâğlarının Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasında hususi bir hesaba yatırılarak, diğer maksatlar meyanında kültür, eğitim ve insani gayeler için kullanılabilceği tasrih edilmiş bulunduğunu nazarı itibara alarak,

Aşağıdaki hususlarda mutabık kalmışlardır :

Madde — 1.

Türkiye'de Birleşik Devletler Eğitim Komisyonu (ki aşağıda «Komisyon» ismiyle anılmıştır) namı altında bir komisyon teşkil olunacak ve bu komisyon işbu Anlaşmanın hükümleri dairesinde Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti tarafından temin edilen paralarla finanse edilecek olan eğitim programının idaresini kolaylaştırmak için ihdas ve tesis edilmiş bir teşekkül olaark Türkiye Cumhuriyeti ve Amerika Birleşik Devletleri Hükümetleri tarafından tannacaktır. Bu Anlaşmanın 3 neü maddesinde derpiş olunan hüküm müstesna olmak üzere, Komisyon, işbu Anlaşmada tesbit edilen gayeler için tahsis edilen paralar ve para kredilerinin istimal ve sarfına mütallik hususlarda Amerika Birleşik Devletlerinin dahili ve mahalli kanunlarından muaf bulunacaktır. Bu paralar Türkiye Cumhuriyeti dâhilinde yabancı bir hükümete ait emval olarak telâkki olunacaktır. Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti tarafından işbu Anlaşma gereğince temin edilen paralar, muaddel 1944 tarihli Birleşik Devletler Emval Fazlasına Mütallik Kanununun 32 (b) fıslında tasrih edildiği veçhile, aşağıda tesbit edilen şartlar ve hadler dairesinde, zirdeki maksatlar için, komisyonun, veya Türkiye Cumhuriyeti ve Amerika Birleşik Devletleri Hükümetleri arasında takarrür edecek her hangi diğer bir teşekkülün emrine âmade kılınacaktır :

1. Türkiye'de kâin okul ve yüksek öğretim müesseselerinde Amerika Birleşik Devletleri vatandaşları tarafından veya bunlar namına yapılacak tahsil, araştırma, öğretim, ve sair eğitim faaliyetlerini veya [Nefsi Birleşik Devletler, Havaii, Alaska (Aleutian Adaları dâhil), Puerto Rico ve Virgin Adaları haricinde] kâin Birleşik Devletler okul ve yüksek öğretim müesseselerinde Türkiye vatandaşlarının tahsil, araştırma, öğretim ve sair eğitim faaliyetlerini, nakliye, tahsil ücreti, maişet ve öğretimle ilgili diğer masrafların tediyesi de dâhil olmak üzere, finanse etmek, veya;

2. Nefsi Birleşik Devletler, Havaii, Alaska (Aleutian Adaları dâhil), Puerto Rico ve Virgin Adalarında kâin Birleşik Devletler okul ve yüksek öğretim müesseselerine devam etmek arzusun-

da bulunan Türkiye vatandaşlarının, bu müesseselere devamları Amerika Birleşik Devletleri vatandaşlarını ve bu kabûl okul ve müesseselere devam imkânlarından mahrum kılmamak şartıyla, seyahat imkânlarını temin etmek.

Madde — 2.

Komisyon, yukarıda zikredilen gayelerin temini için, işbu Anlaşmanın 10 ncu maddesindeki hükümler dairesinde, bu Anlaşma ile derpiş edilen gayenin tahakkuku zmnında, aşağıda sayılanlar da dâhil olmak üzere, lüzumlu bircümle salâhiyetleri kullanabilir:

1. Komisyon veznedarını veya komisyon tarafından tensip edilecek diğer bir şahsı, mezkûr veznedar veya diğer şahsın adına açılacak banka hesaplarına yatırılmak üzere, para tesellümüne mezun kılmak. Veznedarı veya bu suretle memur kılınan şahsın tâyini Amerika Birleşik Devletleri Dışişleri Bakanı tarafından tasvip edilecek ve tesellüm edilen paralar Amerika Birleşik Devletleri Dışişleri Bakanı tarafından tesbit edilecek bir depoziter veya depoziterler nezdinde yatırılacaktır.

2. İşbu Anlaşmada tesbit edilen şart ve kayıtlar dâhilinde, işbu Anlaşma ile kabul edilen gayelerin tahakkuku için, tediye yapılmasına, para bağışlarında bulunulmasına ve avans verilmesine Komisyon veznedarının veya komisyonca tensip edilecek diğer bir şahsı salâhiyetli kılmak.

3. Muaddel 1944 tarihli Amerika Birleşik Devletleri Emval Fazlasına Mûtaallik Kanununun 32 (b) faslında tasrih olunan gayeler ve işbu Anlaşma ile tâyin edilen maksatlar dairesinde programlar tanzim etmek, bunları kabul ve tatbik etmek.

4. Muaddel 1944 tarihli Amerika Birleşik Devletleri Emval Fazlasına Mûtaallik Kanunda tasrih olunan Ecnëbilere Ait Burslar Heyetine yukarıda zikredilen kanun gereğince programa iştirak için ehliyetli Türkiye'de mukim talebe, profesör, araştırma bilginleri ve Türkiye müesseselerini tavsiye etmek.

5. Komisyonun maksat ve gayelerine erişilmeesi için programa iştirak edeceklerin intihabında riayet edilmesini lüzumlu göreceği evsaf ve şerait hakkında yukarıda ismi geçen Ecnëbilere Ait Burslar Heyetine tavsiyelerde bulunmak.

6. Amerika Birleşik Devletleri Dışişleri Bakanı tarafından seçilecek murakıpların tâyin edeceği şekilde komisyon veznedarının hesaplarının muayyen devrelerde kontrolünü temin etmek.

7. İdare ve büro memurlarını tâyin etmek, maaş ve ücretlerini tesbit ederek tesviyesine mezu niyet vermek.

Madde — 3.

Komisyonca tasvip edilen bilmüm sarfiyat, Amerika Birleşik Devletleri Dışişleri Bakanının kabul edeceği senelik bir hütçë ve tesbit edebileceği nizamname mucibince ifa olunacaktır.

Madde — 4.

Komisyon Veznedarı, fiilen mevcut paraların fevkında olarak komisyonu ilzam edecek hiçbir taahhüde girişmeyeceği veya bir mükellefiyet ihdas edemeyeceği gibi, işbu Anlaşma ile tasvip edilen maksatlara mâtuf olanlar müstesna olmak üzere diğer emval iştirak ve tasarruf edemez, veya elden çıkaramaz.

Madde — 5.

Komisyon, dördü Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı ve dördü Amerika Birleşik Devletleri vatandaşı olmak üzere sekiz âzadan müteşekkil bulunacaktır. Bunlara ilâveten Amerika Birleşik Devletlerinin Türkiye'deki diplomatik heyetinin başı (ki aşağıda «Misyon Şefi» ismiyle anılacaktır). Komisyonun fahri başkanı olacaktır. Misyon Şefi komisyonda reylerin tesavisi halinde katî rey verecek ve komisyon başkanı tâyin edecektir. Başkan, komisyonun fiilî âzası sıfatıyla rey hakkını haiz bulunacaktır. Misyon Şefi, en az ikisi Amerika Birleşik Devletlerinin Türkiye'deki

hariciye teşkilâtının muvazzafl memurlarından olmak üzere, komisyondaki Birleşik Devletler vatandaşlarını tâyin ve tebdil etmek selâhiyetini haiz olacaktır. Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti komisyondaki Türkiye vatandaşlarını tâyin ve tebdil selâhiyetini haiz bulunacaktır.

— Azalar, tâyin edildikleri tarihten itibaren mütaakıp 31 Aralık tarihine kadar ifayı vazife edecekler ve tekrar tâyin edilebileceklerdir. İstifa, ikamet mahallinin Türkiye haricine nakli, vazife müddetinin hitama ermesi sebepleriyle veya sairsuretle vukubulacak münhaller, bu madde ile tesbit edilen hükümler dairesinde doldurulacaktır.

Azalar, ücretsiz olarak ifayı vazife edeceklerdir. Bununla beraber komisyon, azaların toplantılarda hazır bulunmalarına muktazi masrafları ödemeye selâhiyettardır.

Madde — 6.

Komisyon, işlerinin tedviri için lüzum göreceği nizamnameleri kabul ve icap eden komiteleri tâyin edecektir.

Madde — 7.

Amerika Birleşik Devletleri Dışişleri Bakanı tarafından tâyin edilecek şekilde komisyonun faaliyeti hakkında her sene bir rapor tanzim edilerek Türkiye Cumhuriyeti Hükümetine ve Amerika Birleşik Devletleri Dışişleri Bakanına tevdi olunacaktır.

Madde — 8.

Komisyonun merkezi, Türkiye Cumhuriyetinin başkentinde bulunacaktır. Ancak Komisyonun veya komisyondan her hangi birinin toplantıları, komisyonun icabı hale göre tesbit edeceği diğer mahallerde akdedilebileceği gibi Komisyon âmir ve memurlarından her hangi biri komisyonca tensip edilecek mahallerde icrayı faaliyet edebilecektir.

Madde — 9.

Komisyon bir müdür tâyin ve onun maaş ve hizmet müddetini tesbit edebilir. Ancak Komisyonun, Başkanca kabule şayan bir müdür tâyin etmeyi imkânsız bulduğu hallerde, Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti, programının elverişli bir şekilde tatbikını mümkün kılmak için lüzumlu görülebilecek bir müdür ile muavinlerini temin edebilecektir. Müdür komisyon program ve faaliyetlerinin, komisyonun kararıyla talimatı dairesinde, tedvir ve murakabesinden mesul olacaktır. Müdürün gayubeti veya mâzereti halinde komisyon münasip veya muvafık göreceği müddet için yerine bir vekil tâyin edebilir.

Madde — 10.

Amerika Birleşik Devletleri Dışişleri Bakanı, tensip ettiği takdirde, komisyonun her husustaki kararlarını gözden geçirebilir.

Madde — 11.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti, işbu Anlaşmanın gayelerinin tahakkuku zımında Amerika Birleşik Devletleri Hükümetince talep vukubuldukça, umumi yekûnu âzami (Birleşik Devletler parası) 500 bin dolâra tekabül edecek meblâğları Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti parası olarak Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdinde Amerika Birleşik Devletleri Hazine Müdürü namına hususi bir hesaba yatıracaktır. Şu kadar ki, münferit bir takvim senesi zarfında yatırılacak Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti parasının yekûnu (Birleşik Devletler parası) 250 000 dolâr mukabilini hiçbir suretle tecavüz etmeyecektir. Bu şekilde yatırılacak olan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti parası miktarının tesbiti için tatbik olunacak olan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti parası ile Birleşik Devlet-

ler parası arasındaki rayiç, Kredi Anlaşmasının 1 nci maddesinin 3 ncü fıslında tasrih edilen rayiç olacaktır.

Amerika Birleşik Devletleri Dışişleri Bakanı bu anlaşmanın gayelerini temin için iktiza edecek mebalîği komisyonca tasvip edilen şekilde sarfedilmek üzere Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti Parası ile temin edecektir. Bununla beraber bu mebalîğ, işbu anlaşmanın 3 - ncü maddesi mucibince tesbit olunan bütçe haddini hiçbir suretle aşmayacaktır.

Madde — 12.

İşbu anlaşmanın her neresinde zikredilmiş olursa olsun, «Amerika Birleşik Devletleri Dışişleri Bakanı» tâbirinden Amerika Birleşik Devletleri Dışişleri Bakanı veya kendisi tarafından namına hareket etmek üzere tâyin edilmiş Amerika Birleşik Devletleri Hükümetine mensup her hangi âmir veya memur olduğu anlaşılacaktır.

Madde — 13.

İşbu anlaşma Amerika Birleşik Devletleri ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümetleri arasında diplomatik notalar teatisiyle tadil edilebilecektir.

Madde — 14.

İşbu anlaşma Türkiye Büyük Millet Meclisinin tasdikına sunulacak ve tasdik edildiği Amerika Birleşik Devletleri Hükümetine tebliğ olunduğu gün yürürlüğe girecektir.

İşbu hususatı tasdik etmek üzere alâkadar hükümetler tarafından usulü dairesinde salâhiyattar kılınmış olan zirdeki imza sahipleri bu anlaşmayı imza etmişlerdir.

Ankara'da 27 Aralık 1949 tarihinde ikişer nüsha olarak, İngilizce ve Türkçe lisanlarında tanzim kılınmıştır.

Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti namına
George Wadworth

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti namına
Z. Akdur